

Braade på sin tildeelte Teig under den forpligtelse ikke at have denne Braade inden hægn i længre tid end trede på hinanden følgende år, etter hvilken tid den igjen skal udlægges til fri havning" (1824). Dette punkt (nr. 11) i reglene for utskiftingen viser at svedjeforbudet ikke ble tatt særlig alvorlig på Grue Finnskog. Finnene ble stadig vekstevnet for ulovlig svedjing helt fram til annen halvdel av 1800-tallet. Det hjalp tydeligvis ikke at svedjeforbudet ble gjentatt og innskjerpet gang på gang. De som skulle håndheve forbudet på myndighetenes vegne var ofte delaktige i svedjing, og hadde derfor fordel av at den fortsatte. Det er vanlig å finne at det har vært svedjet tre ganger på samme skogsmark. Dette kan avleses i humuslaget, der en ofte ser at den siste brenningen har vært mot slutten av 1800-tallet og i bakliene inn på 1900-tallet, for her var tømmertransporten oppoverbakke ikke regningsvarende. I slike bakliere leide bygdas bønder de skogsfinske svedjelagene til å svedje for seg. Dette skjedde også i seterskogen og den såkalte bråteskogen som ofte lå helt nede i bygda. På god bonitet skogsmark vokser en ny generasjon granskog opp igjen etter 80-100 år, men annen og tredje gangs svedjing ga ikke på langt nær så stor avling som jomfruelig granskogsmark. Etter 1900 har det vært lite svedjing på Grue Finnskog. I begynnelsen av juli 1887 foretok Petrus Nordmann en reise til Finnskogen; „Under færdan (med karrjol till Gräsmark) kunde jag gott skjönja, att jag nalkades trakter, där finnar bott, ty på ömse sidor om vägen syntes flere nyss avbrända svedjefält" (Nordmann 1913: 95). Den siste svedjen jeg vet om, var i 1915 nedenfor Kalneset ved Rögden.

Det praktiseres fortsatt svedjebruk (jhum) hos enkelte "primitive" folkegrupper i Asia, Afrika og Sør Amerika, men de fleste er tvunget til å slutte. De europeiske koloniene satte en stopper for svedjebruket. Store plantasjer for industrien i Europa var en effektiv brems for lokalkulturen. Kolonistene regjerte, og lokale svedjer ble henvisst til områder som ikke kunne utnyttes av europeerne. Lokalbefolkningen mistet muligheten til sin tradisjonelle bruk av

skogen. Men noen folk kunne fortsette. Syrjenerne svedjet til ca. 1870. De dyrket rug og fikk normalt 50-80 fold (Manninen 1932: 274). Idag spares skogen til fordel for den europeiske/amerikanske moderne industrielle ødeleggelsen av enorme områder i "den tredje verden", og innfødte stammer henvises til erstatninger i dollar. Hva som foregår i Asia under kinesisk og russisk lederskap er også skremmende. Men det etniske gammeldagse svedjebruket er ingen trussel for skogen lengre.

VÄRVARSEL

Fra gammelt av ble **väromslaget** stadfestet ved observasjon av kaldfronten. Når den passerer endres den elektromagnetiske joniseringen i atmosfæren fra positiv til negativ ladning. Denne endringen kommer alltid noen tid før regnet. En erfaren noita kunne beregne hvor lang tid det ville ta før det regnet, tatt i betraktning vind, skydekke og andre observasjoner han gjorde. Denne elektromagnetiske endringen kan gjøres synlig på et vibrerende trommeskinn (tambo, sampo). Finkornet ekebark-mjöl (tamppu, tammipuu), ble strödd utover et stort stramt trommeskinn, som ble satt i vibrasjon ved gjentatt sang eller nynning (huutaa, kirkua) på en vokal-lyd: "ohm – ohm – ohm – ohmen (ahmen)". Denne ohm-lyden ble sunget på trommas egenfrekvens som gir regulære svingninger / bølgebevegelser på skinnnet. Dette vibrerende skinnet samler melet til noen, for öyet uklare böyde linjer, og disse linjene böyer seg når sangen fortsetter. Linjene viser klart overgangen fra positiv til negativ jonisering i lufta. Når de går over fra konkave til konvekse linjer, passerer de den rette linje, som er en tilstand der et klart lesbart bilde trer fram. Bildet er et sammensatt regulært mønster av trekanter av ulik størrelse inni hverandre.